

Eesti haridussüsteemi uuen-
damise keerukal ajal otsivad sel-
lele küsimusele vastust paljud
meie linna ja isegi vabariigi pe-
dagoogid.

«Mille nimel nad seda tee-
vad?» võite täiesti õigustatult
küsida.

Seda tehakse hariduse presi-
tiizi tõstmise nimel, laiemas
mõttes aga meie noorte harituse
ja kõlbelisuse nimel, et edas-
pidi tõuseks, ütleme, kogu meie
linna venekeelse kogukonna
kultuuritase.

Nagu näeme, on eesmärgid
õilsad. Kuid üksmeelt pole
pedagoogidel selles asjas seni-
ajani ja see on täiesti loomulik.
Ühed arvavad, et gümnaasiumi
on tingimata tarvis, teised ei
riski oma arvamust välja öelda
(«minusse see suurt ei puu-
tu...»), osa õpetajaid aga ei
varja oma kahtlusi gümnaa-
siumi vajalikkuse suhtes ning
toob hulganisti kaalukaid vastu-
argumente.

Arvatavasti oleks enne arva-
muste kokkupõrget vaja selgeks
saada, mida nii teravalt päeva-
korrale kerkinud gümnaasiumi
endast üldse kujutab, millist
täiendust saab ta anda uuele
ühiskonnale. Jutt ei ole ju sildi
vahetamisest, vaid tegelikust
õppe- ja kasvatustööst nüüdisaja
tasemel, reaalsest kasust, mi-
da see konkreetne õppeasutus
peab andma üldises haridussüs-
teemis.

Püüdkem avada probleemi ole-
must. Teeme lahti Venemaa ha-
ridusministeeriumi 1864. aasta
määruste kogumiku. Gümnaa-
siumide kohta on seal öeldud:

«Rahvahariduse eelnevate
reeglite järgi peab igas kuber-
mangulinnas olema üks güm-
naasium. Kubermangulinnades ja
teistes linnades võib neid olla

ka rohkem, kui olemas vahen-
deid selliste asutuste ülalpida-
miseks.»

Näeme, et ka neil kaugetel ae-
gadel ei olnud gümnaasiumide
avamine lihtne küsimus, selle
lahendamisel tekkis objektiivseid
raskusi, mida ühiskond endale
selgesti ette kujutas.

Gümnaasiumide asutamisel oli
kaks eesmärki: 1) valmistada
ülikoolis õppimiseks ette noori,
kes oma võimete ja kutsumuse
poolest vajasid edaspidi põhja-
likumaid teadmisi ning soovisid
end ülikoolis täiendada; 2) anda
ehkki alg-, kuid ikkagi põhjapa-
nevaid teadmisi neile noortele,
kes ei soovinud ülikooli astuda,
kuid tahtsid siiski saada hästi-
kasvatatud inimesele vajalikku
haridust.

Gümnaasiumi õppeplaani vastas
nendele kahele eesmärgile, neis
õpetati kõigi teadmiste aluseid,
mida oli vaja nende saavutamise-
ks. Peale ladina, saksa ja
prantsuse keele täieliku kursuse
oli gümnaasiumis geograafia,
ajaloo jt. ainete lisakursus, õpe-
tati üldist ja Vene riigi statis-
tikat, ette oli nähtud ka filosoofia
ja kaunite kunstide ning
poliitökonoomia algkursus, teo-
reetilise ja rakendusmatemaatika,
füüsika ja looduslooo kursus,
anti teadmisi kaubandusest, teh-
noloogiast ja joonistamisest.

Gümnaasiumis oli kaheksa põ-
hiõpetajat, kuid lisaks neile oli
võimalik palgata tantsu-, muu-
sika- ja kehalise kasvatuse õpe-
tajaid, muidugi kui tulud seda
lubasid.

Esitan endale tahtmatult kü-
simuse, kas meie linnas leiduks
gümnaasiumi tarvis plisavalt

• LUGEJA ARVAMUSI •

KAS GÜMNAASIUMI ON TARVIS?

kõrge kvalifikatsiooniga õpetajaid. Usun, et mitte kõigi ainete
õpetamiseks, ehkki see küsimus
tuleks põhjalikult läbi kaaluda
ja teatud kompromissi korral see
ilmselt ka laheneks.

Juba tookord võis gümnaasium
«kõrgema juhtkonna» loal, nagu
muide ka meie üldkoolid, ise
õppeplaanu muuta ning õpetatavate
ainete arvu ja järjekult ka
koosseisu suurendada, «kui
selleks on kaalukaid põhjusi».
Huvitav on, et tolaaegsetes
gümnaasiumides valmistati soo-
vijaid ette pedagoogiliseks te-
gevuseks. Lõpetajad võisid pärast
vastavate eksamite sooritamist
töötada õpetajatena gümnaasiumi
tasemega õppeasutustes.

Meie linna koolide pedagoogi-
lise kaadri defitsiidi tingimustes
oleks kaadriprobleemi selline
lahendus suurepärase väljapääs.
Kuid kes takistab lahendamast
küsimust sel teel seniste üldkoolide
baasil? Kui me arutleme
hariduse prestiiži tõstmise üle,
siis oleks ju loogiline seostada
meie linna koolid linna ja vaba-
riigi probleemide lahendamisega,
suunata iga kooli haridustegevus
arukalt lõpptulemusele, vaadata
selleks loominguliselt läbi õppe-
plaanid ja -programmid ning
teha veel üht-teist, et aja jook-
sul lõpeks «tühikäik» kõigis ha-
riduslülides, eriti aga vanemates
klassides. On aeg hakata lõpuks
mõtleva konstruktiivselt, pers-
pektiivitundega ja peremehe-
likult.

Gümnaasiumi võeti noori vastu
üks kord aastas avalike katsete
alusel. Õppeaasta kestis 1. au-
gustist järgmise aasta 1. juulini,

juuli oli vakantsete kohtade
täitmise ja puhkuse aeg.

Õppeaine valiku ja eesmär-
kide järgi jagunesid gümnaa-
siumid klassikalisteks ja reaalgümnaasiumideks. Millist gümnaasiumi taotleme meie?

Gümnaasiumis õpiti seitse aastat. Muide, igal maal on sel oma
spetsiifika: Bulgaarias on gümnaasium kolmeaastane, Ungaris
nelja-aastane. Kui pika õppeaja
valime meie?

Kes määraks selle õppeaja?
Millel see põhineks?

Varem peeti gümnaasiumi ülal
valitsuse, ühingute, igasuguste
seltside ja eraisikute rahaga.

Kelle eelarvesse meie oma linna
gümnaasiumi liidaksime?

Klassikalise ja reaalgümnaasiumi
õppekursus erines oluliselt.

Vanemates klassides anti enne
lõpetamist õpilastele teadmisi
riigiehitusest. Impeeriumi põhi-
seadusest, kõrgemast võimust,
tsiviil- ja kriminaalõiguse alus-
test. Õppimine oli tasuline.
Maksti poole aasta eest ette kahe
kuu jooksul arvates poolaasta
algusest. Õppemaksust olid
vabastatud vaeste perede lapsed,
kes oma käitumise ja edukusega
selle ära teenisid. Selliseid oli
kõige rohkem 10 protsenti õpi-
lastest. Õppetöös edukatele vaes-
tele õpilastele anti ühekordset
toetust ja iga-aastane stipendium
õppeasutuste erifondist. Õpilased,
kes jäid samasse klassi teiseks
aastaks ja ei saavutanud rahul-
davaid tulemusi, heideti gümnaasiumist välja.

Kuidas otsustatakse see täht-
s küsimus meil? Võib-olla me

lihtsalt tahame tänapäevased olla,
ehkki meil ei ole selleks
alust? Võib-olla ei ole meil gümnaasiumi
üldse tarvis, vaid, ütleme,
humanitaarkallakuga
kunstilütseumi või kunstide kooli?

Kes julgeb kinnitada, et üld-
kool on kõik oma võimalused
ammendanud? Või mille poolest
oleks esteetilise kasvatuse
komplekskool halvem?

Näiteks. Meie linnas on populaarsed
koorilaul, koreograafia,
kujutatav kunst, võõrkeeled jm.
Otsime võimalusi uue progres-
siivse kooli asutamiseks. Meil on
õigus eksperimendile. Aga miks
ei võiks olemasolevat üldkooli
liita muusika- või kunstikooli-
ga? Jutt on ju uudselt mõtestatud
koolist. Selliseidki näiteid
on olemas. Komplekskool töötab
edukalt Norilskis ja Ukrainas.
Olen kindel, et koolil peab olema
oma nägu ja otsingud selles
suunas on õigustatud, sest küsimus
on meie laste ja ka meie
enda tulevikus.

Kaaludes, kas meie linnas
tuleks avada gümnaasium, lütseum
või kunstide kool, tuleb
ilmselt juhinduda meie linna
tegelikest vajadustest ühe või
teise struktuuriüksuse järele
ning lähtuda meie tegelikest
võimalustest.

Mina ise olen kunstide kooli
poolt, see on reaalne ja täiesti
saavutatav eesmärk. Selle kooli
töö sisu määrab elu ise. Peamine
on, et saaksime hea tulemuse,
teeksime kõik läbimõeldult ja
põhjalikult, kapitaalselt. Küsimus
on ju kõige humaansem — iga-
külgsest arenenud isiksuse kujundamine.
Mõelgem selle üle
veel kord kõik koos.

Oleg KUSTOV,
4. keskkooli õpetaja-metoodik,
Moskva muusikapedagoogika
institudi aspirant